

НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ім. ЯРОСЛАВА МУДРОГО

На правах рукопису

ШАНДУЛА Олександр Олексійович

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ
ЗАГАЛЬНОНАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТРАНСПОРТНОЇ ПРОКУРАТУРИ**

Спеціальність 12.00.10 — судоустрій; прокуратура
та адвокатура

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук



00739609 (У)

ДУК ПИС

Робота виконана на кафедрі організації судових та правоохоронних органів Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого

Науковий керівник: заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор Ю. М. ГРОШЕВОЙ

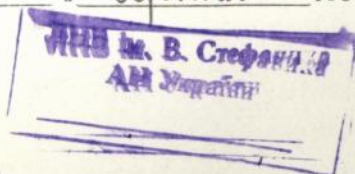
Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор В. В. ДОЛЕЖАН;
кандидат юридичних наук, доцент Ю. Є. ПОЛЯНСЬКИЙ

Провідна організація — Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка

Захист відбудеться « 10 » вересня 1996 року о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 02.40.01 в Національній юридичній академії України ім. Ярослава Мудрого (310024 Харків, вул. Пушкінська, 77)

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого

Автореферат розіслано « серпня » 1996 року



Вчений секретар спеціалізованої вченої ради кандидат юридичних наук, професор

П. І. ЖИГАЛКІН

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування теми дослідження та її актуальність. Процес демократичних перетворень у нашій республіці, проголошення незалежності України викликали визнання концепції правової держави, про що свідчать нова Конституція (Основний Закон) України, Декларація про державний суверенітет України, Акт про проголошення незалежності України.

На реалізацію принципів правової держави спрямована судово-правова реформа в Україні. Під час її проведення, формування незалежної судової влади розширюється функція судового контролю, що може стати гарантією здійснення прав громадян та юридичних осіб.

У цьому зв'язку особливої актуальності набуває, з одного боку, дослідження проблем, пов'язаних з питанням про функції органів прокуратури в правовій державі взагалі та транспортних прокуратур зокрема; з другого - усвідомлення організаційно-правових проблем загальнонаглядової діяльності транспортних прокуратур, визначення її пріоритетних напрямків в умовах переходу до ринкових відносин, розробка наукових положень методики прокурорського нагляду, а також обґрунтованість необхідності здійснення нагляду за дотриманням законів на залізничному, річковому, морському та повітряному транспорті спеціалізованими транспортними прокуратурами, особливо в той час, коли окремими авторами ставиться під сумнів потреба в існуванні таких прокуратур.

Ступінь наукової розробленості проблеми. Загальнотеоретичний фундамент організаційно-правових проблем загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури складають результати наукових досліджень з проблем прокурорського нагляду

ду С.Г. Березовської, О.Д. Берензона, А.В. Борецького, В.В. Гаврилова, В.М. Григоренка, Ю.Д. Гудковича, В.Г. Даєва, В.К. Звірбуля, С.К. Кенжаєва, В.В. Клочкова, О.Ф. Козлова, В.Б. Коробейникова, В.Д. Ломовського, М.М. Мармунова, В.Г. Мелкумова, Л.О. Николаєвої, В.П. Рябцева, К.Ф. Скворцова, В.І. Шинда, В.Б. Ястребова та ін.

Вагомий внесок у формування наукових засад прокурорського нагляду зробили українські вчені Д.М. Бакаєв, Ю.М. Грошевой, Л.М. Давиденко, В.В. Долежан, П.М. Каркач, О.Р. Михайленко, М.М. Михеєнко, Г.О. Мурашин, Ю.Є. Полянський, М.В. Руденко, Є.А. Суботін, О.Б. Черв'якова, М.К. Якимчук та ін.

Особливості побудови та роботи залізничного транспорту, правового регулювання його діяльності, вимоги, що пред'являються до дисципліни, додержання правил безпеки руху тощо, обумовлюють специфіку діяльності транспортних прокуратур, що відповідно викликає необхідність у розробці та застосуванні спеціальних методик здійснення загального нагляду. Разом з тим слід відзначити, що спеціальне дослідження цих питань проводилося тільки в одній кандидатській дисертації (Див.: Полянський Ю.Є. Загальний нагляд, що здійснюється транспортною прокуратурою: Дис. ... канд. юрид. наук. - Одеса, 1983. - 207 с.), яка висвітлює проблеми загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури на залізничному транспорті.

Окремі аспекти прокурорського нагляду за виконанням законів на транспорті відображені у працях О.Я. Асніса, І.І. Байдакова, О.В. Баранова, Ю.Д. Гудковича, Т.О. Диканової, Є.О. Долицького, М.І. Жацука, В.О. Князева, Н.О. Коровіної, Д.І. Трусова, С.В. Тюріна, І.Л. Шраги та ін.

Разом з тим, враховуючи реалії сьогодення, теорія та практика прокурорського нагляду настійно вимагають розробки

організаційно-правових проблем загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури, оскільки, по-перше, її діяльність не регламентована на законодавчому рівні; по-друге, не визначені принципи взаємодії транспортних і територіальних прокуратур під час здійснення загальнонаглядової діяльності; по-третє, не визначені пріоритетні напрямки такої діяльності, а також їхня сутність і критерії оцінки в умовах перехідного періоду до ринкових відносин; по-четверте, не досліджені проблеми взаємодії прокурорського нагляду та відомчого контролю на транспорті. Крім цього, існує нагальна потреба у розробці науково-методичних рекомендацій з організації та змісту перевірок додержання ряду законів органами залізничного транспорту, відсутність яких знижує ефективність загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури. Також вимагає свого осмислення положення Закону України "Про прокуратуру", пов'язані з використанням повноважень під час здійснення загального нагляду транспортними прокурорами. Саме цими міркуваннями керувався автор, вибираючи тему дисертаційного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертації полягає: у комплексній розробці організаційно-правових проблем загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури за додержанням законів на залізничному транспорті; дослідженні проблеми загальнонаглядової компетенції транспортної прокуратури; виявленні та усуненні прогалин у правовому регулюванні її діяльності; визначенні шляхів підвищення ефективності взаємодії прокурорського нагляду і відомчого (позавідомчого) контролю за додержанням законів на залізничному транспорті. Дисертантом були поставлені завдання:

- визначити функціональне призначення транспортної про-

куратури у системі органів прокуратури України, її компетенцію і правовий статус;

- визначити пріоритетні напрямки загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури в умовах переходу до ринкових відносин і розробити критерії їх оцінки;

- розробити пропозиції щодо підвищення ефективності цієї діяльності на підставі вивчення і узагальнення досвіду, який має транспортна прокуратура в загальнонаглядовій діяльності.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом цієї наукової роботи є законодавство про прокурорський нагляд в його логіко-історичному контексті, функції транспортної прокуратури, судова й арбітражна практика і правова доктрина.

Предметом дисертаційного дослідження є організаційно-правові проблеми загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури як результат наукового узагальнення та аналізу практики загального нагляду, що здійснюється транспортною прокуратурою на залізничному транспорті, даних судової практики та теорії принципів прокурорського нагляду.

Методологічну основу дослідження складають сучасні уявлення теорії про державу та право, які визначають зміст і закономірність розвитку правової системи і таких соціально значущих інститутів, як судова влада та прокуратура.

Ця дослідницька робота проведена на підставі історико-правового, системного, логічного, структурно-функціонального, формально-логічного, інших загальнонаукових і приватнонаукових методів.

Нормативною базою дослідження є: Конституція України, Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України, проекти нової Конституції України, загально-

визнані норми міжнародного права, трудове, цивільне, цивільно-процесуальне законодавство та законодавство про прокуратуру України, а також постанови Пленуму Верховного Суду України, роз'яснення Президію Вищого арбітражного суду України, накази, інформаційні листи Генерального прокурора України.

Автором за спеціально розробленою методикою вибірково узагальнена практика загальнонаглядової діяльності Кременчуцької, Східно-Української і Харківської транспортних прокуратур за період з 1987 по 1995 рік /вивчено понад 1500 актів прокурорського реагування, складених за наслідками загальнонаглядових перевірок/, а також практика арбітражного суду Харківської області за період з 1993 по 1995 рік /вивчено 370 арбітражних справ, порушених за заявами транспортних і територіальних прокурорів/. Результати узагальнення обговорювалися на нараді прокурорсько-слідчих працівників Східно-Української транспортної прокуратури. Методом стандартизованого інтерв'ю опитано 38 працівників прокуратури.

У процесі роботи над дисертацією використані праці теоретиків права, а також представників інших галузей юридичної науки.

Дисертант також використав власний семирічний досвід роботи в органах транспортної прокуратури.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що вперше здійснено комплексне монографічне дослідження організаційно-правових проблем загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури за дотриманням законів на залізничному транспорті в сучасних умовах; розроблено механізми взаємодії транспортних та територіальних прокуратур при здійсненні загального нагляду; визначено пріоритетні напрям-

ки такої діяльності і розроблено критерії їх оцінки; сформульовано пропозиції по підвищенню ефективності взаємодії прокурорського нагляду і відомчого (позавідомчого) контролю по забезпеченню законності на залізничному транспорті.

Наукова новизна дисертаційного дослідження визначається конкретними результатами, суть яких міститься у таких положеннях, що виносяться на захист:

- розроблено положення про те, що здійснення нагляду за додержанням законів на залізничному, річковому, морському і повітряному транспорті має здійснюватися спеціалізованими транспортними прокуратурами, структуру яких обумовлено особливостями організації і діяльності транспортної системи України;

- надано соціально-правові характеристики прокуратурі в правовій державі, визначено її місце у системі розподілу влади;

- обґрунтовано необхідність визначення правового статусу транспортної прокуратури;

- визначено функціональне призначення транспортної прокуратури в системі органів прокуратури України;

- викладено принципи взаємодії між транспортними та іншими прокуратурами;

- розроблено пропозиції щодо найбільш ефективного використання правових засобів прокурорського реагування на результати загальнонаглядових перевірок;

- визначено особливості, що характеризують загальнонаглядову діяльність транспортної прокуратури за додержанням законів на залізничному транспорті: об'єкт, предмет, межі та повноваження;

- запропоновано систему нормативних та організаційних

засобів, спрямованих на оптимізацію діяльності транспортних прокурорів;

- на основі аналізу широкого кола актів прокурорського реагування, які складаються за результатами загальнонаглядових перевірок транспортними прокурорами, виявлено типові помилки, що допускаються на практиці (зокрема, під час подання позовних заяв у суди та арбітражні суди з питань відшкодування матеріальних збитків, заподіяних внаслідок порушення законів про забезпечення безпеки руху, а також про схоронність народногосподарських вантажів, що перевозяться залізничним транспортом);

- розкрито сутність та критерії оцінки пріоритетних напрямків загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури в умовах переходу до ринкових відносин;

- сформульовано критерії ефективності діяльності по організації загальнонаглядових перевірок;

- розроблено науково обгрунтовані методичні рекомендації по здійсненню загальнонаглядової діяльності транспортною прокуратурою на залізничному транспорті у таких напрямках: а) додержання законів про забезпечення безпеки руху та нормальної експлуатації рухомого залізничного складу на під'їзних коліях підприємств, установ, організацій; б) додержання законів про забезпечення схоронності вантажів, що перевозяться залізничним транспортом; в) додержання законів про охорону прав громадян, що користуються послугами залізничного транспорту;

- досліджено проблеми взаємодії прокурорського нагляду та відомчого /позавідомчого/ контролю на залізничному транспорті, розкрито поняття, принципи та форми такої взаємодії.

Наукова і практична значущість дисертації полягає у то-

му, що сформульовані у ній теоретичні положення і практичні висновки можуть бути використані в навчальному процесі в юридичних вузах під час вивчення курсів "Прокурорський нагляд", "Організація судових та правоохоронних органів", "Організація роботи суду й прокуратури".

Апробація результатів дослідження. Дисертація виконана на кафедрі організації судових та правоохоронних органів Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого.

За темою дисертації опубліковані одна наукова стаття і тези п'яти наукових доповідей.

Основні висновки та рекомендації дисертаційного дослідження доповідались автором на республіканській науково-практичній конференції "Закон України "Про прокуратуру": теорія і практика його застосування" (Х., 1992), міжрегіональних наукових конференціях молодих вчених та здобувачів "Законодавство України: становище, проблеми, перспективи" (Х., 1994), "Актуальні проблеми становлення державності на Україні" (Х., 1995), "Актуальні питання удосконалення законодавства та правозастосовчої діяльності" (Х., 1995), а також на Міжнародній науково-практичній конференції молодих юристів "Майбутнє правної системи України" (К., 1996) і викладені в опублікованій дисертантом статті.

За результатами узагальнення практики надіслано доповідні записки до Східно-Української транспортної прокуратури, які були обговорені на нарадах прокурорсько-слідчих працівників.

Теоретичні висновки дослідницької роботи використовуються у навчальному процесі під час викладання курсів "Прокурорський нагляд", "Організація судових та правоохоронних

органів", "Організація роботи суду та прокуратури" в Національній юридичній академії України ім. Ярослава Мудрого.

Структура дисертації відповідає логіці проведеного дослідження. Робота складається з вступу, трьох глав, які містять 10 параграфів, висновку та списку використаної літератури.

ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У Вступі дається мотивоване обґрунтування обраної теми дисертаційного дослідження, перелік основних положень, що виносяться на захист, характеристика нормативно-правової, методологічної і теоретичної основи роботи, ступінь наукової розробленості проблеми, висвітлюється її напрямки і цілі, а також об'єкт і предмет дослідження, розкриваються наукова новизна і практична значущість одержаних висновків та пропозицій.

Глава перша "Завдання та компетенція транспортної прокуратури під час здійснення загальнонаглядової діяльності за додержанням законів на залізничному транспорті" присвячена дослідженню спірних питань визначення функціонального призначення транспортної прокуратури в системі органів державної влади та прокуратури України. Відмічається, що у процесі проведення правової реформи в Україні не можуть істотно змінюватись функції прокурорського нагляду, оскільки в умовах правового нігілізму та ігнорування законів відсутні будь-які соціальні причини, що виправдовували б звуження функцій прокуратури (у тому числі і її загальнонаглядової діяльності) як органу, покликаного забезпечувати властивими

Йому засобами верховенство закону в усіх галузях правозастосовчої практики, захист конституційних прав і свобод людини та громадянина. Аналіз поглядів, висловлених у літературі, на функції прокуратури та її місце у системі розподілу влади (В.Я. Тацій, Ю.М. Грошевой, А.М. Давиденко, В.В. Долежан, О.Б. Черв'якова та ін.) і ст. 1, 5 Закону України "Про прокуратуру" приводять автора до висновку, що в сучасних умовах судово-правової реформи прокуратура не повинна належати до системи судової влади нарівні з судом, а може і має стати органом захисту Конституції України.

Автор поділяє висловлені в літературі думки про те, що прокуратура в цілому, і транспортна зокрема, є самостійним органом державної влади, діє на підставі властивих їй принципів і повноважень від імені та за дорученням законодавчої влади і виконує правоохоронну функцію. З урахуванням цього визначено особливості, що характеризують загальнонаглядову діяльність транспортної прокуратури за додержанням законів на залізничному транспорті, завдання, функції, компетенцію, об'єкт та предмет такої діяльності. Здобувач доводить, що транспортні прокуратури, будучи складовою частиною (підсистемою) усієї прокурорської системи України, у своїй наглядовій діяльності проявляють загальні властивості, характерні для всієї системи в цілому, і в той же час мають індивідуальні особливості, притаманні тільки спеціалізованій прокуратурі. Так, на думку дисертанта, транспортна прокуратура, діючи у системі прокуратури України, має головні напрямки діяльності, які відбивають її сутність та значення, що іменуються функціями транспортної прокуратури. Ці функції здобувач поділяє на дві групи: наглядові та інші. Відмітні риси в діяльності транспортних прокуратур визначаються тим, що

реалізація загальних завдань, застосування правових засобів нагляду чиняться з урахуванням специфіки роботи залізничного, річкового, морського та повітряного транспорту (велика нормативна база, нетрадиційні джерела інформації про правопорушення, документальна база тощо). Зважуючи наведене, автор робить висновок, що нагляд за додержанням законів на залізничному, річковому, морському та повітряному транспорті має здійснюватися спеціалізованими транспортними прокуратурами, структура яких обумовлена особливостями організації та діяльності транспортної системи України. В цьому питанні дисертант повністю підтримує висловлені у літературі думки (Ю.Є. Полянський, В.О. Селезньов та ін.).

У дисертації наводяться докази необхідності закріплення правового статусу транспортних прокуратур. З метою підвищення ефективності загальнонаглядової діяльності транспортних прокуратур та визначення їхнього правового статусу здобувачем вносяться пропозиції про зміни та доповнення до чинного законодавства, зокрема до Закону України "Про прокуратуру" та АПК України.

На думку автора, на законодавчому рівні доцільно визначити принципи взаємодії між транспортними та іншими прокуратурами (територіальними, військовими, природоохоронними та ін.), а саме: транспортні прокуратури мають діяти не на принципах супідрядності з іншими прокуратурами, що входять до системи органів прокуратури України, а на принципах самостійного функціонування. У зв'язку з цим дисертант пропонує розробити порядок розв'язання спорів між транспортними та іншими прокуратурами.

Глава друга "Пріоритетні напрямки загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури в умовах переходу до

ринкових відносин" містить у собі питання, пов'язані з сутністю таких напрямків, а також з організацією загальнонаглядових перевірок.

Як вважає дослідник, головним в організації загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури за додержанням законів піднаглядовими підприємствами, установами, організаціями транспорту, а також посадовими особами є визначення основних напрямків цієї роботи. Це диктується тим, що законодавство, яке регулює діяльність транспорту, містить у собі численні правові акти, що належать до різних економічних стосунків і видів господарської діяльності.

Здобувач поділяє думку вчених, які вважають, що одним з чинників підвищення ролі загального нагляду у забезпеченні законності є визначення пріоритетних напрямків такого нагляду (В.В. Бойцова, П.М. Карнач, Ю.Є. Полянський та ін.).

У зв'язку з важливістю цього питання дисертант вважає, що цю функцію має здійснювати Генеральна прокуратура України та її Управління загального нагляду за додержанням законів. Крім цих загальностратегічних напрямків, транспортні прокуратури на правах обласних визначають пріоритетні напрямки загальнонаглядової діяльності щодо підлеглих органів прокуратури й активізують їхню діяльність шляхом планування та здійснення відповідних заходів, доручень про проведення перевірок.

Проведений аналіз практики дозволив автору виділити актуальні напрямки загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури. До них він відносить нагляд за додержанням законів про: а) забезпечення безпеки руху та нормальної експлуатації рухомого залізничного складу на під'їзних коліях підприємств, установ та організацій; б) схоронність ванта-

ків, що перевозяться залізничним транспортом; в) охорону прав громадян, які користуються послугами залізничного транспорту.

Основними питаннями організації та змісту загальнонаглядових перевірок автор вважає: а) стислу характеристику законів, нормативних та відомчих актів, що регулюють відповідні відносини; б) організацію інформаційного забезпечення транспортного прокурора про дотримання законів у відповідній сфері нагляду; в) аналіз стану додержання законів у піднаглядовому регіоні; г) планування загальнонаглядової роботи у вибраному напрямку діяльності; д) діяльність транспортного прокурора по координації взаємодії з іншими правоохоронними органами.

Дисертант звертає увагу на важливість питань, що належать до діяльності транспортних прокуратур по виявленню порушень законів. Серед них: підготовка до проведення перевірок, вибір об'єкту та розробка плану перевірки. Завершуються методичні рекомендації розглядом питань діяльності транспортних прокурорів по усуненню порушень законів.

Поділяючи висловлену в літературі думку про важливе значення інформаційного забезпечення загальнонаглядової діяльності, автор розширив коло джерел, з яких прокурор має можливість одержати відомості про порушення законів. Уточнено перелік питань, які необхідно в'яснити під час проведення перевірок додержання законів. У дисертації розглянуто акти прокурорського реагування: протест, припис, подання, постанови, а також позов до суду та арбітражного суду.

Глава третя "Проблеми взаємодії прокурорського нагляду та відомчого /позавідомчого/ контролю на транспорті" присвячена питанням підвищення ефективності взаємодії проку-

рорського нагляду з контролюючими органами на транспорті, а також поняття, принципам, структурі та формі взаємодії прокурорського нагляду та відомчого /позавідомчого/ контролю. Під контролем автор розуміє обов'язковий елемент загальної управлінської діяльності державного апарату та громадських організацій, функцію, властиву всім державним органам. Дисертант поділяє точку зору тих авторів, які зазначають, що органи контролю забезпечують контроль за додержанням не тільки законів, що регулюють діяльність підконтрольних об'єктів, а й відповідних підзаконних актів у межах своєї компетенції.

У дисертації розглянуто проблему співвідношення прокурорського нагляду та контролю. Обґрунтовується положення, що взаємодія між транспортною прокуратурою та відомчими /позавідомчими/ контролюючими органами на залізничному транспорті належить до типу взаємодії між різними нейтральними об'єктами.

Здобувач поділяє висловлену в юридичній літературі думку, що завдання прокуратури полягає у тому, щоб не підмінювати зазначені органи, як це має іноді місце на практиці, а підвищувати їхню активність у виявленні та усуненні правопорушень до втручання прокуратури (Ю.М. Грошевой, В.М. Гусаров, М.В. Руденко, В.М. Хотенець та ін.). Таким чином, за допомогою органів державного та відомчого /позавідомчого/ контролю транспортна прокуратура повинна забезпечити додержання законів у піднаглядовому транспортному регіоні, що відповідає призначенню прокуратури як органу вищого нагляду. При цьому прокуратурі необхідно звертати увагу на забезпечення контролюючими органами фактичного усунення порушень, що виявляються ними, підвищення відповідальності винних у

порушенні закону.

Проте автор вважає, що залишити за транспортною прокуратурою нагляд за додержанням законів у діяльності тільки контролюючих органів у сучасних умовах передчасно. При цьому дисертант виходить з особливої складності завдань, що поставлені перед залізничним транспортом, проблем та наявності у законодавстві України прогалин, що регламентують діяльність названого виду транспорту, а також з того, що цей вид транспорту залишається державною власністю. У зв'язку з цим, вважає автор, органи транспортної прокуратури змушені на сучасному етапі розвитку нашого суспільства активізувати роботу інших суб'єктів координації /правоохоронних органів, відомчого /позавідомчого/ контролю, ревізорських апаратів транспорту/ шляхом виконання невластивої прокуратурі функції контролю або підніжвання роботи піднаглядових органів.

На сьогодні взаємодія органів транспортної прокуратури з органами контролю на залізничному транспорті здійснюється шляхом залучення прокуратурою ревізорських апаратів та інших інспекцій (серед них і державних) до сумісної розробки правоохоронних заходів. Крім того, взаємодія здійснюється також при проведенні цільових, взаємоузгоджених координаційних дій у зазначеному напрямку в різних конкретних формах у часовому і просторовому режимах.

Взаємодія транспортних прокурорів з відомчим (позавідомчим) контролем визначається такими завданнями, як: а) систематичні перевірки додержання законів та державної дисципліни; б) виявлення та припинення правопорушень на транспорті, в) поновлення порушених прав; г) притягнення винних до відповідальності; д) відшкодування матеріальних збитків за рахунок винних.

Серед принципів такої взаємодії здобувач виділяє:

- а) плановість взаємодії і відповідність цієї сумісної діяльності вимогам законності та соціальної справедливості;
- б) своєчасність вибору оптимальних форм взаємодії;
- в) обов'язковість обміну інформацією та повнота її використання з метою забезпечення ефективності тої чи іншої форми взаємодії;
- г) суворий розподіл функцій взаємодіючих сторін на основі їхньої компетенції;
- д) підпорядкування всієї їхньої діяльності загальній меті – виявленню та усуненню порушень законів, а також причин та умов, що їм сприяють;
- е) самостійність кожного органу в здійсненні прийнятих профілактичних рекомендацій.

Автор підтримує висловлену в літературі думку, що ефективність такої взаємодії – це співвідношення досягнутого результату і мети, яка стоїть перед нею, досягнення цієї мети з найменшими витратами часу, сил і засобів (Ю.М. Грошевой, Д.І. Пишньов та ін).

Дослідник також визначає чинники, що сприяють підвищенню ефективності цієї взаємодії:

- а) ступінь правового регулювання взаємодії прокурорського нагляду та контролю, що, у свою чергу, залежить від обсягу нормативного впливу на всі основні її елементи;
- б) забезпечення результативного впливу на окремі складові взаємодії або її суб'єктів;
- в) допущення варіантності в процесі взаємодії як за суб'єктивним складом, так і за сферами перевірок;
- г) організаційний чинник;
- д) правильний вибір напрямків і форм взаємодії з контролюючими органами на всіх етапах загальнонаглядової діяльності транспортної прокуратури;
- е) проведення перевірок безпосередньо в піднаглядових контролюючих органах, що дозволяє у подальшому знаходити кращі форми взаємодії з ними і вдосконалювати їх.

сприяє зміцненню режиму законності та державної дисципліни на підконтрольних цьому органам підприємствах і в організаціях.

Дослідник підкреслює, що організаційно-правові засоби взаємодії прокурорського нагляду та контролю законодавчо поки ще не визначено, що негативно впливає на її результативність. Серед негативних наслідків такого становища автор називає випадкове співробітництво названих суб'єктів взаємодії, а також відсутність чіткої системи єдиного контролю та нагляду, що сприяє вчиненню правопорушень посадовими особами.

Для підвищення ефективності взаємодії органів транспортної прокуратури з контролюючими організаціями необхідно: 1) запровадити відповідальність посадових осіб контролюючих органів за стан справ на підконтрольних об'єктах; 2) поставити оцінку діяльності контролюючих органів у пряму залежність від фактичного забезпечення законності на підконтрольних їм об'єктах і в підконтрольних системах; 3) утворити взаємний інформаційно-забезпечуючий комплекс взаємодії органів прокуратури з іншими суб'єктами на тривалий період з урахуванням необхідності проведення конкретних перевірок.

Дисертант вважає, що належна організація взаємодії транспортної прокуратури й ревізерських апаратів сприяє підвищенню ефективності діяльності контрольно-наглядового процесу.

У Висновку, яким завершується дисертаційне дослідження, наведено визначення компетенції транспортного прокурора, сформульовано конкретні пропозиції щодо вдосконалення законодавства про прокуратуру, а також арбітражно-процесуального законодавства.

Основні положення дисертації опубліковано
у таких роботах, тезах доповідей на
наукових конференціях:

1. Шандула А.А. Нормативні основи діяльності транспортної прокуратури // Закон України "О прокуратурі": теорія і практика його застосування. - Х.: УДА, 1992. - С. 30-31.
2. Шандула А.А. Прокурорський надзор за забезпеченням безпеки руху і експлуатації подвижного залізничного складу по під'їзних шляхах підприємств // Юридична наука і проблеми формування демократичного правового державства України. - К.: ІССИОУ, 1993. - С. 159-165.
3. Шандула А.А. К компетенції транспортних прокуратур // Законодавство України: стан, проблеми, перспективи. - Х.: УГДА, 1994. - С. 115-117.
4. Шандула А.А. Прокурорський надзор за дотриманням законів про забезпечення безпеки руху і експлуатації залізничного транспорту // Актуальні проблеми становлення державності в Україні. - Х.: УГДА, 1995. - С. 41-42.
5. Шандула А.А. Проблеми прокурорського нагляду за дотриманням законів в діяльності органів митниці // Актуальні питання удосконалення законодавства і правозастосовної діяльності. - Х.: НМАУ, 1995. - С. 66-68.
6. Деякі аспекти прокурорського нагляду за дотриманням законів у діяльності митних органів // Майбутнє правової системи України. - К., Українська правнича фундація, 1996. - С. 111-113.

"Organizational-legal problems in the Transport Procurator's Office activity of general supervision".

The thesis as a typescript for a Candidate degree of Law Sciences on the speciality 12.00.10 - Judicial System; the Procurator's Office and the Bar, National Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise, Kharkov, 1996.

On the monograph's level the typescript investigates the questions of the Transport Procurator's Office competence in the realization of the Transport Procurator's Office activity of general supervision for observance of the laws on the railway transport.

The problems of the normative consolidation of the Transport Procurator's Office powers are considered.

The measures for improvement of the Transport Procurator's Office activity of general supervision are proposed, the priority tendencies of this branch of the Directorate of Public Prosecutions are defined. The questions on most actual directions on organization and conducting of the supervision control are worked out.

The recommendations on perfection of the legislation, concerning the Directorate of Public Prosecutions, are formulated.

ЖАНДУЛА А.А.

"Организационно-правовые проблемы общенадзорной деятельности транспортной прокуратуры"

Диссертация в виде рукописи на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.10 – судостроительство; прокуратура и адвокатура. Национальная юридическая академия Украины им. Ярослава Мудрого, Харьков, 1996 г.

Рукопись является исследованием на монографическом уровне вопросов компетенции транспортной прокуратуры по осуществлению общенадзорной деятельности за соблюдением законов на железнодорожном транспорте.

Рассмотрены проблемы законодательного закрепления функций транспортной прокуратуры.

Предложены меры, направленные на оптимизацию общенадзорной деятельности транспортной прокуратуры, определены приоритетные направления в современных условиях, разработаны вопросы организации общенадзорных проверок по наиболее актуальным направлениям.

Сформулированы рекомендации по совершенствованию законодательства о прокурорском надзоре.

Ключові слова: спеціалізована транспортна прокуратура, компетенція, загальнонаглядова діяльність, залізничний транспорт, взаємодія, відомчий /позавідомчий/ контроль.

Підп. до друку 22.02.96. Формат 60×84/16. Папір друк. № / Друк офсетний. Умов. друк. арк. 1 Тираж 100 прим. Зам. № 6-671

АТ Поліграфічна фірма „Прінтал”.
310093 Харків, Полтавський шлях, 117.

AB 35.376